

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande förordning om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet

Er beteckning: KN2025/01503

Sammanfattning

Länsstyrelsen Skåne välkomnar förslaget om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet. Stödet är angeläget mot bakgrund av de effektutmaningar som finns i Skåne och kan bidra till att påskynda investeringar i fossilfri elproduktion. Samtidigt finns det delar i förordningen som länsstyrelsen anser behöver utvecklas.

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla:

- att formuleringen i 6 § i förordningen är otydlig och behöver förtydligas, inklusive hur bedömningen ska göras av att ny produktion möjliggör ny elanvändning.
- att stödet är för teknikspecifikt och inte inkluderar repowering av vindkraft, trots att detta är den största och snabbast realiserbara potentialen i Skåne.
- att stödet riktas mot anläggningar som omfattas av omfattande prövningar, exempelvis miljötillstånd, vilket gör att resurser till berörda myndigheter och domstolar behöver säkerställas.
- att utvärderingen av stödet bör kompletteras med en uppföljning av hur prövnings- och tillståndsprozesserna påverkats av genomförandet.

Synpunkter på författningsförslaget

"6 § Stöd får endast lämnas till en åtgärd

1. i ett område där anslutning av elproduktion bidrar till att möjliggöra anslutning till elnätet av ny elanvändning,..."

Formuleringen är svårtolkad. Visserligen ska sökande själv motivera detta enligt 12 § punkt 5a:

"En ansökan om stöd ska innehålla(...) en beskrivning av hur åtgärden bidrar till a) ökad elproduktionskapacitet regionalt".

Dock framgår det inte tydligt vilka kriterier som ska användas för att bedöma om en ny produktionsanläggning faktiskt möjliggör ny elanvändning. Det bör även klargöras vilken instans och hur det kan intygas att sökandes egna bedömning är korrekt. Utöver detta ifrågasätter länsstyrelsen om de tekniker som omfattas av stödet, särskilt gasturbiner, i praktiken kan anses möjliggöra ny elanvändning. I Sverige används gasturbiner i huvudsak som reservkraft eller för att avhjälpa störningar och körs därmed inte kontinuerligt, utan främst vid kortvariga insatser för att stabilisera elsystemet. Kraftvärmens elproduktion i sin tur styrs främst av värmeunderlaget. Man bör därför beakta huruvida de tekniker som stödet omfattar förmår bidra till den kontinuerliga produktionskapacitet som krävs för att möjliggöra nya anslutningar och inte endast för beredskap och flexibilitet. För att nya elanvändare ska kunna anslutas behövs även produktion som kan leverera el till konkurrenskraftiga priser, något som dessa tekniker i dagsläget endast i viss utsträckning tillgodoser.

Länsstyrelsen Skåne föreslår att det införs en ny paragraf efter § 10 under rubriken "Förutsättningar för stöd" i föreslagen förordning som skulle kunna lyda:

"Innan beslut om stöd fattas ska Statens energimyndighet inhämta synpunkter från berörda länsstyrelser. Myndigheten får vidare bestämma vilka urvalskriterier som ska gälla."

Detta bör i så fall kompletteras med ett uppdrag där länsstyrelserna och Energimyndigheten samarbetar kring stödet vilket länsstyrelsen redan gör rörande andra stöd på klimat- och energiområdet. I likhet med dessa bör viss ersättning för detta arbete ske. Finansieringen motiveras utifrån kvalitetshöjningen av stödet genom bättre regionala bedömningar.

Allmänna synpunkter

Kraftvärmens roll och energiberedskap

Länsstyrelsen Skåne välkomnar att promemorian lyfter fram biokraftvärme som stödberättigad teknik. Detta ligger i linje med förslaget för den skånska handlingsplanen för elektrifiering. I denna betonas det att kraftvärmens utgör en viktig del av ett robust elsystem och att det behövs nationella incitament för att ta tillvara dess bidrag. Kraftvärmens har i Skåne en central roll för både eleffekt och fjärrvärmeförsörjning, och bidrar med hög tillgänglighet samt lång driftstid.

Det är också positivt att förordningen prioriterar anläggningar som kan stärka elsystemets förmåga och minska dess sårbarhet, exempelvis genom ödrift eller dödnätsstart. Detta är i linje med handlingsplanens betoning på att elektrifieringen måste integreras med energiberedskap och civil beredskap. För Skåne, med en mycket ansträngd effektbalans och ett stort importberoende, är det av särskild vikt att stöd riktas mot lösningar som både tillför fossilfri kapacitet och stärker beredskapen i elsystemet.

Stödet exkluderar centrala åtgärder för ökad elproduktion i Skåne

Länsstyrelsen anser att det föreslagna stödet har en för snäv teknikavgränsning, vilket exkluderar andra relevanta lösningar som är av stor relevans för länet för att öka leveranssäkerheten. Fokus på biokraftvärme, gasturbiner och viss lagring innebär att andra centrala delar av den regionala elförsörjningen inte ges utrymme, trots att de omfattas av EU:s gruppundantagsförordning.

I Skåne produceras 50 procent av elen som produceras i länet av vindkraft och 30 procent av kraftvärmens. Över hälften av alla vindkraftverk är äldre än 15 år och drygt 60 procent av verken ägs av privatpersoner (genom t.ex. andelsägande) eller småföretag. Vindkraften i Skåne är därmed starkt lokalägd och fragmenterad, vilket gör att de mindre ägarna ofta saknar ekonomiska muskler för att genomföra nyinvesteringar i modern teknik. Samtidigt är vindkraftsparkerna trots mycket goda vindlägen generellt för små för att attrahera större investerare.

Att kunna tillvarata potentialen för repowering av vindkraft är därför en av de mest centrala och snabbast realiserbara vägarna för att öka elproduktionen i länet utan att ta nya markområden i anspråk. Trots detta omfattas inte repowering av det föreslagna stödet, vilket riskerar att bromsa utvecklingen i ett av de områden i landet där effektbalansen är som mest ansträngd.

Prövningsresurser, genomförande och utvärdering

Stödet har kort genomförandetid och riktar sig till anläggningar som omfattas av omfattande prövningar, exempelvis miljötillstånd. För att stödet ska få avsedd effekt är det avgörande att dessa prövningar kan hanteras inom rimlig tid och med hög kvalitet. Länsstyrelsen vill därför framhålla att det därför krävs att regeringen säkerställer att berörda myndigheter och prövningsinstanser tilldelas tillräckliga resurser för att möjliggöra en effektiv och rättssäker handläggning.

Länsstyrelsen anser att den planerade utvärderingen av stödet (beskrivet i avsnitt 4.4) bör kompletteras med en uppföljning av hur prövnings- och tillståndprocesser påverkats av genomförandet av de stödberättigade projekten. En sådan uppföljning skulle ge en mer heltäckande bild av vilka faktiska effekter stödet får för staten, kommuner och andra aktörer samt om dessa processer har kunnat hanteras med tillräckliga resurser, kvalitet och effektivitet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Ola Melin med klimat- och energistrateg Sandra Johanne Selander som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Matilde Törnqvist medverkat.